

NOVA REGULATIVA SOLVENTNOSTI OSIGURAVAJUĆIH KOMPANIJA U EU – PROJEKAT SOLVENTNOST II –

LIDIJA JAUKOVIĆ, Ekonomski fakultet Podgorica
VLADIMIR KAŠČELAN, Ekonomski fakultet Podgorica

Apstrakt: *Pitanje održavanja solventnosti osiguravajućih kompanija u zemljama članicama EU karakteriše prisutnost stalne harmonizacije propisa kojima se reguliše poslovanje osiguravača. Direktivama EU za životna i neživotna osiguranja je propisana obaveza osiguravajućih kompanija da održavaju marginu solventnosti kao minimalni iznos kapitala koji se mora posjedovati za slučaj nastupanja nepredvidivih događaja. Danas se u EU intenzivno radi na donošenju nove regulative solventnosti koja bi polazila od specifičnosti svakog osiguravača, u namjeri da se postigne bolja povezanost između zahtijevanog kapitala i tržišne pozicije osiguravajuće kompanije, efikasnija zaštita osiguranika i akcionara osiguravajuće kompanije kao i veći stepen harmonizacije u okviru jedinstvenog tržišta osiguranja.*

Ključne riječi: *solventnost, margina solventnosti, minimalni zahtijevani kapital, zahtijevani solventni kapital, rizična margina, tehničke rezerve.*

Abstract: *The issue of solvency maintenance in the EU member countries is characterized by the permanent presence of the standardization of the insurance operations regulation. Directives of the EU for life and non-life insurance undertakings prescribe obligation of the insurance companies to maintain the solvency margin as the minimal amount of capital that needs to be possessed in case the unpredictable events occur. Nowadays, there are on going activities regarding the determination of the new solvency regulation for EU insurers, based on the specific features of the each insurance company, with intent to better match capital requirements with the insurer's market position, more efficiently protect insurers and shareholders of the insurance company and finally to increase the level of harmonization within the single insurance market.*

Key Words: *solvency, solvency margin, minimum capital requirement, solvency capital requirement, risk margin, technical reserve.*

JEL classification: G 22;

Preliminary Communication; Received: May 10, 2007

1. Uvod

Bitno izmijenjeno poslovno okruženje u poslednjih nekoliko godina dovelo je do suočavanja osiguravajućih kompanija sa brojnim izazovima i rastućim rizicima i istovremeno doprinijelo da se se kapital i solventnost osiguravača u odnosu na preuzete obaveze nađu u fo-kusu pažnje kako akcionara i osiguranika, tako i države i njenih nadzornih organa. Glavni uzroci nesolventnosti osiguravajućih kompanija su:

- *rizici osiguranja (tehnički rizici odnosno rizici na strani pasive bilansa stanja), koji ukazuju na stepen dovoljnosti sredstava rezervi osiguravajućih kompanija za izvršenje obaveza i pokriće šteta ili dugova;*
- *rizici imovine (rizici ulaganja odnosno rizici na strani aktive bilansa stanja), kojima su osiguravajuće*

kompanije izložene prilikom ulaganja slobodnih sredstava rezervi i kojima osiguravači moraju kontinuirano upravljati na bazi njihove prethodne detaljne analize i što objektivnije procjene; • *ne-tehnički rizici, koji su uzrokovani ponašanjem menadžmenta kao npr. namjerno određivanje nižih premijskih stopa kako bi se ostvario brzi prodor na tržište i preuzeo veći tržišni udio, što kao posledicu ima manjak sredstava za isplatu šteta i troškova poslovanja.*

Prema definiciji prihvaćenoj od strane podkomiteta Međunarodne asocijacije supervizora osiguranja (International Association of Insurance Supervisors – IAIS) za pitanja solventnosti i aktuarstva, osiguravajuća kompanija je solventna ako je u stanju da ispunji svoje obaveze po osnovu svih zaključenih ugovora, u bilo koje vrijeme i pod svim razumno predvidivim okolnostima. Prema tome, da bi

osiguravajuće kompanije mogle u potpunosti izvršavati svoju primarnu funkciju, neophodno je da u svakom trenutku raspolažu dovoljnim iznosom sredstava za pokriće dospjelih obaveza, čime se postiže normalan rad i njihovo funkcionisanje.

Shodno aktuelnim propisima EU kojima se reguliše solventnost osiguravajućih kompanija a imajući u vidu prirodu djelatnosti osiguranja, pozicija solventnosti osiguravača je determinisana:

- razumnim i opreznim formiranjem tehničkih rezervi u iznosu dovoljnom za pokriće obaveza osiguravača;
- formiranjem minimalnog garantnog fonda kao graničnog nivoa ispod kojeg kapital osiguravača ne smije pasti;
- obezbjeđenjem margine solventnosti, odnosno minimalnog obima kapitala za slučaj neočekivano visokih obaveza za štete.

2. Regulativa solventnosti na tržištu osiguranja EU

Regulativa solventnosti osiguravajućih kompanija koje posluju na teritoriji EU je bazirana na izračunavanju i održavanju minimalnog iznosa margine solventnosti, koja treba da omogući stalnu kontrolu i praćenje funkcionalnog odnosa između potrebnog kapitala i preuzetih rizika.

Shodno *prvoj Direktivi EU za neživotna osiguranja iz 1973. godine (73/239/EEC)* obračun margine solventnosti se vršio *metodom premijske osnove* kao zbir iznosa dobijenog primjenom 18 % na prvih 10 miliona € ukupnog premijskog prihoda poslednje poslovne godine i iznosa dobijenog primjenom 16 % na ostatak premijskog prihoda preko 10 miliona €, uz dalju korekciju obračunatog zbira racio brojem neto nastalih šteta iz reosiguranja i bruto nastalih šteta iz reosiguranja a koji ne može biti manji od 50 %.

Shodno istoj Direktivi, kod osiguranja sa malim procentom ažurnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva, prilikom određivanja margine solventnosti se koristi *indeks šteta*, koji se računa primjenom stope od 26 % na prosječan iznos šteta u poslednje tri, odnosno sedam godina²³ do iznosa od 7 miliona €, odnosno primjenom stope od 23 % na iznos šteta preko 7 miliona €, pri čemu se dobijeni iznos koriguje istim racio brojem kao i kod premijskog pristupa. Istim propisom je predviđena obaveza formiranja minimalnog garantnog fonda u iznosu jedne trećine

od zahtijevane margine solventnosti, pri čemu se on kreće u rasponu od 200.000 € do 1.400.000 €, zavisno od vrste osiguranja.

Prema *prvoj Direktivi EU za životna osiguranja iz 1979. godine (79/267/EEC)* margina solventnosti se dobija primjenom 4 % na ukupnu visinu matematičke rezerve, nakon čega se dobijeni rezultat koriguje koeficijentom pokrivenosti matematičke rezerve reosiguranjem, a koji ne može biti manji od 0,85. Prilikom njenog obračuna za kompanije osiguranja života povezanih sa investicijama koje ne nose nikakav rizik investiranja, umjesto 4 % se obično uzima 1 %.

Kod rizika osiguranja života margina solventnosti se računa kao proizvod 0,3 % i ukupnog rizičnog kapitala koji je umanjnjen za iznos matematičke rezerve, pri čemu je maksimalno umanjnjenje 50 %. Izračunavanje margine solventnosti za dopunska osiguranja uz osiguranje života podrazumijeva primjenu istih kriterijuma kao i za neživotna osiguranja, dok se kod poslova upravljanja penzijskim fondovima margina izračunava analogno kao kod osiguranja života povezanih sa investicijama, zavisno od vrste penzijskog fonda.

Prvi propisi kojima se regulisala solventnost kompanija životnih osiguranja u EU predviđali su obavezu formiranja minimalnog garantnog fonda od 800.000 €, pri čemu se ovaj fond umanjivao za 25% kada su u pitanju osiguravajuće kompanije sa uzajamnom odgovornošću.

Odredbe prvih direktiva kojima je regulisano tržište osiguranja EU su bile predmet velikog broja analiza tako da su, u cilju poboljšanja kvaliteta zaštite osiguranika, uslijedile dopune pomenutih propisa. Naime, Evropski parlament i Savjet EU su u martu 2002. godine usvojili *Direktivnu 2002/13/EC za neživotna osiguranja i Direktivu 2002/12/EC za životna osiguranja*. Nova zakonska rješenja u EU predviđaju obračun margine solventnosti primjenom fiksnih koeficijenata na vrijednost ukupnog premijskog prihoda ili prosječnog iznosa šteta (kod neživotnih osiguranja), odnosno na iznos matematičke rezerve (kod životnih osiguranja), pri čemu se unose sledeće izmjene u pogledu aktuelnih iznosa minimalnog garantnog fonda, ukupnog premijskog prihoda i rezervisanih šteta osiguravajućih kompanija:

- kod neživotnih osiguranja, u modelu premijske osnove iznos od 10 miliona € bruto premijskog prihoda u poslednjoj finansijskoj godini se zamjenjuje iznosom od 50 miliona € (uz prelazni period od 5 godina);
- u modelu osnove šteta stopa od 26 % će se

²³ Period od sedam godina se uzima u slučaju da osiguravajuća kompanija osigurava neke od sledećih rizika – osiguranje kredita, usjeva i plodova, oluje, grada i mraza.

primjenjivati na iznos od 35 miliona €, a ne na iznos od 7 miliona € shodno ranije važećim propisima;

- .. indeks premija i indeks šteta se povećavaju za 50 % kod osiguranja od odgovornosti;
- .. kod životnog osiguranja u obračun margine solventnosti se uključuje iznos od 25 % neto administrativnih troškova poslednje finansijske godine;
- .. minimalni garantni fond se povećava na iznos od 2 ili 3 miliona €, zavisno od vrste osiguranja.

Da bi se izbjegla opasnost obezvređivanja vrijednosti na osnovu kojih se utvrđuje margina solventnosti, shodno predloženoj Metodologiji za godišnju reviziju iznosa minimalnog garantnog fonda, premija i rezervisanih šteta, propisano je da se navedeni iznosi, počev od 20 septembra 2003. godine, godišnje provjeravaju u cilju njihovog usklađivanja sa promjenama evropskog indeksa potrošačkih cijena (EICP - *European Index of Consumer Prices*). Evropski indeks potrošačkih cijena se izračunava na osnovu harmonizovanih indeksa potrošačkih cijena zemalja članica EU i objavljuje u godišnjim publikacijama Eurostata.

Afirmisanje isključivo kvantitativnog pristupa problematici solventnosti, bez analiziranja kvalitativnog aspekta finansijske pozicije osiguravajuće kompanije predstavlja osnovni nedostatak projekta Solventnost I. Nove direktive iz 2002. nijesu odstranile ključne nedostatke prvobitnih direktiva iz 70-tih godina. Naime, minimalni zahtjev za kapitalom trenutno se isključivo računa na osnovu obaveza osiguravajuće kompanije, što upućuje na zaključak da se prilikom njegovog određivanja uzimaju u obzir samo osigurani rizici, dok ostali kvantitativni rizici (kao npr. rizik kamatne stope i ostali tržišni rizici) nijesu adekvatno uključeni u obračun. Postojeći obračun margine solventnosti je imao za posledicu da su uspješne osiguravajuće kompanije, formirajući veći iznos tehničkih rezervi i zaračunavajući veće premije, bili prinuđeni da izdvajaju veći iznos sredstava za održavanje minimalnog zahtijevanog kapitala, što je uticalo na pokušaj mnogih osiguravača da smanje zahtijevani kapital putem snižavanja premija i sredstava tehničkih rezervi. Kao dalji nedostatak projekta Solventnost I se navodi to što postojeći regulatorni okvir ne sadrži detaljnija pravila o usklađivanju vrijednosti imovine i obaveza društava. Stoga, aktiva i obaveze mogu biti vrednovane na osnovu različitih pravila, što daje iskrivljenu sliku solventnosti osiguravača i ometa poštnu konkurenciju unutar EU.

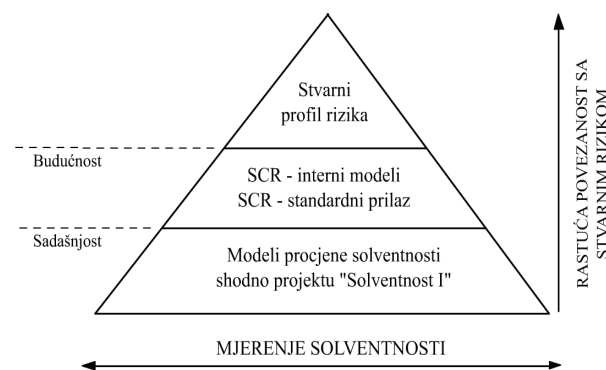
3. Projekat solventnost II u EU

Tokom poslednjih pet godina 85 osiguravajućih kompanija u Evropi je bilo podvrgnuto detaljnom ispitivanju od strane nadzornih organa, zbog nedovoljnog kapitala shodno zahtjevima projekta Solventnost I, a 20 od tih društava je na kraju prestalo sa radom. Glavni razlozi koji su doveli do ovakvog stanja su:

- .. neadekvatno određivanje cijene ugovora,
- .. neadekvatno upravljanje aktivom/pasivom,
- .. nedovoljna pokrivenost reosiguranja povezana sa nedovoljnom diversifikacijom rizika u osiguranju i
- .. neadekvatno korporacijsko upravljanje i interna kontrola.

U sklopu projekta Solventnost I, modeli procjene solventnosti osiguravajućih kompanija nijesu uvijek saglasni a, u nekim slučajevima, su čak i kontradiktorni. Na primjer, ukoliko osiguravajuća kompanija poveća premije za neživotna osiguranja (uz napomenu da njene obaveze ostaju nepromijenjene) rizik nesolventnosti se smanjuje dok se, shodno odredbama projekta Solventnost I, zahtijevani iznos kapitala povećava. S obzirom na navedeno, cilj projekta Solventnost II je uspostavljanje koherentnog sistema mjerenja solventnosti uvažavajući:

- .. opseg usluga osiguranja koje nudi osiguravajuće kompanije,;
- .. sposobnost osiguravača da procijeni rizik sa kojim se suočava u svom poslovanju,
- .. kvalitet sistema upravljanja rizikom.



Grafik br. 1: Mjerenje solventnosti u EU prema projektima Solventnost I i Solventnost II

Imajući u vidu da pitanje održavanja solventnosti osiguravajućih kompanija u zemljama članicama EU karakteriše prisutnost stalne harmonizacije propisa, u cilju stvaranja zakonskog okruženja koje

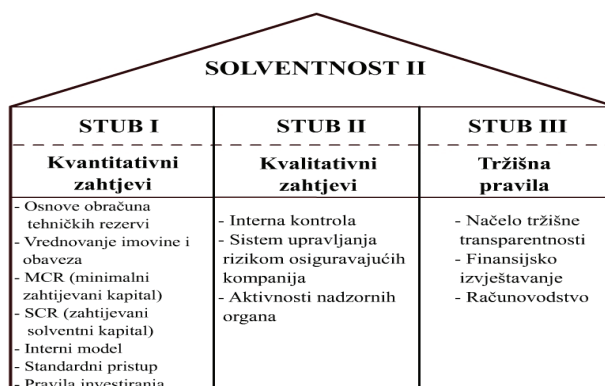
će biti pogodnije za cjelokupno tržište osiguranja a usled nedovoljne efikasnosti projekta Solventnost I, pristupilo se definisanju osnovnih odredbi projekta Solventnost II. Solventnost II, dakle, predstavlja poboljšani regulatorni okvir solventnosti osiguravajućih kompanija putem:

- *uvodenja sistema mjerenja solventnosti zasnovanog na riziku*, čime se afirmiše pristup opreznog mjerenja stepena rizika portfolija osiguravača i proporcionalnog utvrđivanja potrebnog iznosa kapitala. Predmetni projekat u analizu uključuje sledeće kategorije rizika: kreditni rizik, tržišni rizik, poslovni rizik, rizik likvidnosti i rizik osiguranja.
- *utvrđivanja jedinstvenih pravila za mjerenje solventnosti osiguravajućih kompanija*, usmjeravanjem na holistički pristup kod kojeg se imovina i obaveze vrednuju u skladu sa tržišnim principima;
- *podsticanja osiguravača da sprovodi aktivnosti upravljanja rizikom* - solventnost II će stimulisati osiguravajuće kompanije da razvijaju sofisticirane sisteme upravljanja rizikom, tako što će od kompanija koje budu uspješne u predmetnim aktivnostima zahtijevati manje iznose kapitala za održavanje solventnosti;
- *definisania zahtijevanog iznosa kapitala primjenom "standardnog pristupa" ili "internog modela"*, što će uticati da se od kompanija koje profitabilno posluju zahtijeva manje kapitala za održavanje solventnosti nego od kompanija sa slabijim poslovnim rezultatima. Agresivna investiciona strategija osiguravača, u smislu investiranja u visoko rizičnu imovinu će, takođe, rezultirati većim zahtijevanim iznosom kapitala. Tehnike upravljanja rizikom, kao što su reosiguranje i hedžing operacije, takođe mogu uticati na redukovanje nivoa rizika, a samim tim i na nivo potrebnog kapitala. Mnoge kompanije su razvile visoko sofisticirane kompjuterske modele kako bi testirale efekte različitih događaja na njihove portfelje osiguranja. Ovi modeli se mogu koristiti da se izračuna potreban nivo kapitala kako bi kompanija odoljela različitim nepovoljnim događajima koji mogu nastati. Međutim, imajući u vidu visoke troškove internog modela, solventnost II daje mogućnost malim i srednjim preduzećima da kao alternativu koriste tzv. "standardni pristup", koji će biti zasnovan na riziku i poštovati iste principe kao i interni modeli.
- *podsticanja diverzifikacije rizika osiguravajućih kompanija* čime se, ujedno, utiče na njegovo smanjenje. Odredbama projekta Solventnost

I nijesu predviđene stimulatívne mjere za one osiguravajuće kompanije koje su upravljale svojim poslovanjem u smislu primjene adekvatnih strategija redukovanja rizika, u cilju ostvarenja visokog stepena njegove diverzifikacije. Navedeno ukazuje da projekat Solventnost II prilikom definisanja potrebnog nivoa kapitala uzima u obzir posvećenost osiguravača problematici diverzifikacije rizika.

Navedenim izmjenama regulatornog okvira se namjerava ostvariti bolja povezanost strukture kapitala i profila rizika osiguravajuće kompanije (što bi moglo rezultirati smanjenjem kapitala koji se od osiguravača zahtijeva za održavanje solventnosti), veći nivo fleksibilnosti poslovanja osiguravača, kao i veći stepen konkurentnosti tržišta osiguranja EU. Drugim riječima, solventnost II podstiče osiguravače da unapređuju interne sisteme upravljanja rizikom promovišući princip "što je veći stepen kvaliteta upravljanja rizikom, kompanija je obavezna držati manji iznos kapitala".

Projekat Solventnost II polazi od tzv. strukture 3 stuba, slično kao Bazel II u bankarskom sektoru, ali uz uvažavanje specifičnosti djelatnosti osiguranja.



Grafik br. 2: Sistem tri stuba shodno projektu Solventnost II

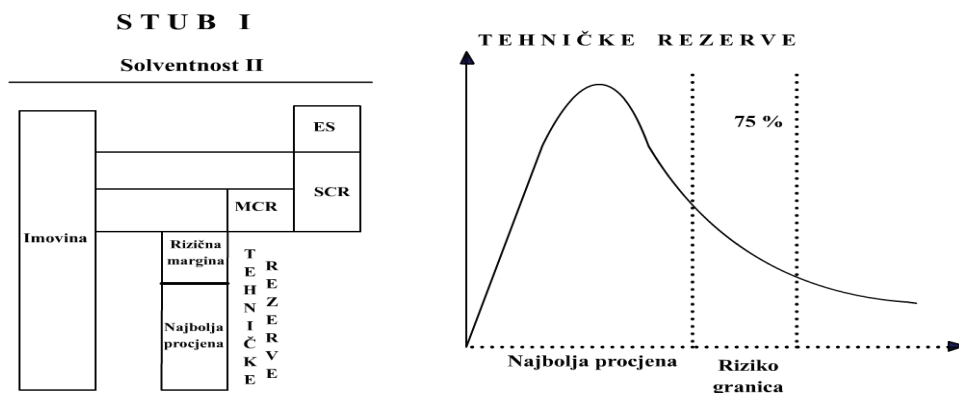
Stubom 1 se definiše iznos sredstava koji kompanija mora obezbijediti da bi bila solventna. Primjenom metoda aktuarske matematike, osiguravajućim kompanijama se postavljaju novi kvantitativni zahtjevi u pogledu obezbjeđenja minimalnog iznosa kapitala. Takođe se uvodi novi način obračuna tehničkih rezervi, koji pretpostavlja vrednovanje imovine i obaveza modelom realne procjene – takozvane "najbolje procjene". Predloženi model, baziran na tržišnim vrijednostima, koristi tzv. "fair value" tehnike razvijene od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), čime se eliminiše precjenjivanje

nivoa zahtijevanog kapitala, što upravo predstavlja glavni nedostatak aktuelnog konzervativnog načina njegovog obračuna.

Osnovni cilj kontrole osiguranja jeste obezbjeđenje visoke vjerovatnoće izvršavanja budućih obaveza osiguravajućih kompanija. Međutim, imajući u vidu da novi način vrednovanja tehničke rezerve može rezultirati smanjenjem zahtijevanog iznosa kapitala, nameće se potreba zaštite osiguranika za slučaj nepravilnog obračuna obaveza osiguravača. Stoga se javlja potreba uvođenja dodatne sigurnosne mjere u okviru predložene regulative solventnosti, formiranjem tzv. *rizične margine* preko nivoa tehničke rezerve, čime će se povećati prudencioni nivo pouzdanosti. Nivo pouzdanosti ukazuje na vjerovatnoću da će formirane tehničke rezerve osiguravajućih kompanija biti dovoljne za izvršavanje obaveza prema osiguranicima dugoročno posmatrano (tj. zaključno sa istekom poslednjeg zaključenog ugovora) može uzeti vrijednost 60%, 75% i 90%. Imajući u vidu da su rasprave o predmetnoj problematici još uvijek aktuelne, konačna odluka o stepenu pouzdanosti će uslijediti nakon usvajanja zaključaka kvantitativne studije uticaja (QIS).

je obavezan da odmah reaguje koristeći raspoloživi regulatorni instrumentarij uključujući, u krajnjem, oduzimanje dozvole za rad tom osiguravaču.

Predviđeno je da se obračun MCR vrši po propisanoj formuli usaglašenoj za sve zemlje članice EU, što ukazuje na činjenicu da MCR ne može biti računat korišćenjem internih modela. Način obračuna ovog graničnog iznosa predstavlja predmet analize prvog stuba u okviru projekta Solventnost II. *Prvi model* obračuna je sličan aktuelnom obračunu margine solventnosti osiguravajućih kompanija. Glavne prednosti modela su jednostavnost obračuna, jasnost i transparentnost dobijenih rezultata i izbjegavanje visokih troškova njegove primjene. Navedeni način obračuna MCR će se koristiti kao prelazni model sve dok se u budućim regulativama ne propišu i detaljnije objasne novi sofisticirani modeli obračuna. *Drugi model* predlaže obračun minimalnog zahtijevanog kapitala kao dijela zahtijevanog solventnog kapitala i, s obzirom da je usklađen sa tržišno orijentisanim projektom Solventnost II, predložena je njegova primjena kao posttranzicionog modela nakon završetka prve faze projekta Solventnost II. *Treći model* predlaže obračun



Grafik br.3: Zahtijevani kapital shodno projektu Solventnost II
 (prema: Sterzynski M., Dhaene J., 2006, p. 6)

U cilju određivanja minimalnog kapitala koji se zahtijeva od osiguravajućih kompanija, projektom Solventnost II su definisana dva granična iznosa, i to kako slijedi:

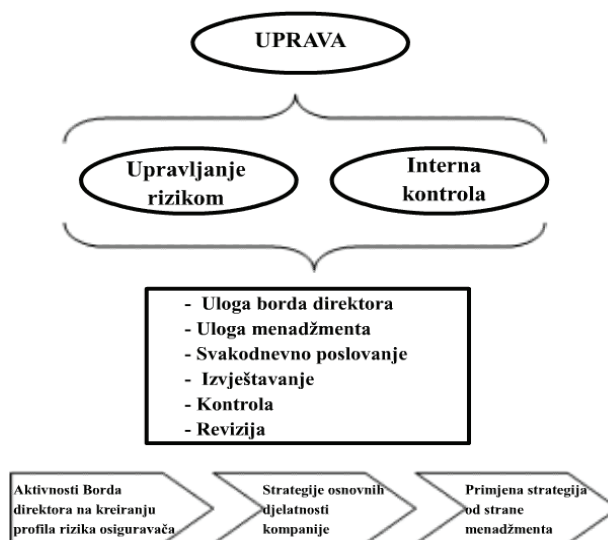
- Minimalni zahtijevani kapital – MCR (*Minimum Capital Requirement*) je koncipiran kao iznos ispod kojeg kapital osiguravajuće kompanije ne može pasti a da ne prouzrokuje neprihvatljivo visok rizik za osiguranike. Minimalni zahtijevani kapital bi, kao krajnji prudencioni nivo, trebao da bude manji od zahtijevanog solventnog kapitala. Ukoliko je iznos kapitala osiguravajuće kompanije manji od minimalnog zahtijevanog kapitala, nadzorni organ

MCR na osnovu procijenjenog iznosa tehničkih rezervi osiguravača. Osnovna prednost ovog modela jeste transparentan i jedinstven način utvrđivanja minimalnog zahtijevanog kapitala. Međutim, kako do sada nijesu postojali u potpunosti usklađeni standardi za vrednovanje tehničkih rezervi u zemljama EU, ostaje da vidimo da li će se izmjenama postojeće regulative u okviru projekta Solventnost II postići veći stepen harmonizacije obračuna MCR.

- Zahtijevani solventni kapital – SCR (*Solvency Capital Requirement*) predstavlja iznos kapitala koji osiguravajuća kompanija mora formirati kako bi rizik neizvršenja obaveza svela na prihvatljiv nivo.

Zahtijevani solventni kapital bi trebalo da omogućiti uspješno i sigurno funkcionisanje tržišta osiguranja. Naime, njegovim formiranjem se omogućava opstanak osiguravajućih kompanija i u slučaju nekih značajnijih nepredviđenih gubitaka, čime se sa velikom vjerovatnoćom obezbjeđuje sigurnost osiguranika da će njihovi zahtjevi biti realizovani odmah po dospjeću obaveza za plaćanje. Ciljni nivo kapitala SCR može biti računat primjenom propisane standardne formule ili internog modela karakterističnog za predmetnog osiguravača. Značajan doprinos u definisanju oba pomenuta pristupa ima Međunarodna asocijacija aktuara (IAA), Evropski komitet za osiguranje (CEA) i neke od zemalja članica EU. Važno je napomenuti da nepoštovanje zahtjeva obezbjeđenja potrebnog iznosa SCR podrazumijeva preduzimanje kontrolne aktivnosti odgovarajućeg nadzornog organa (a koja će biti zasnovana na pravilima definisanim u okviru drugog stuba).

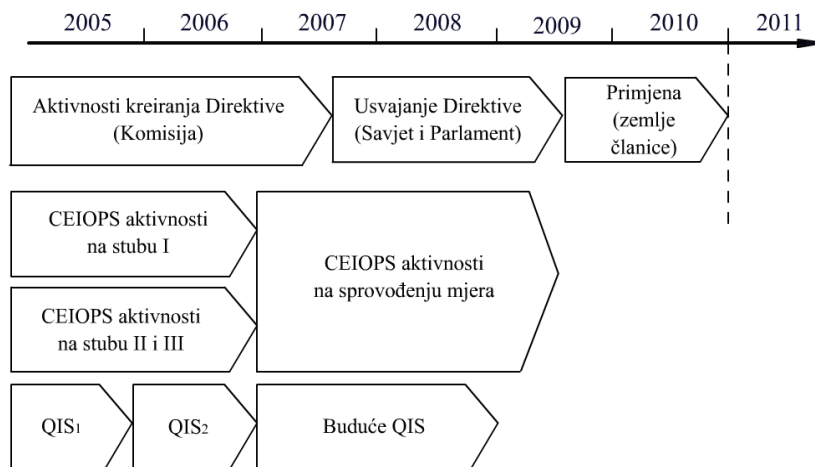
Drugi stub projekta Solventnost II analizira solventnost osiguravača sa kvalitativnog aspekta (te stoga uključuje onu izloženost riziku koja ne može biti mjerena korišćenjem matematičkog aparata) i definiše okvir kontrole nadzornih organa. Poseban naglasak je stavljen na potrebu obezbjeđenja visokog kvaliteta procesa upravljanja poslovima osiguranja i upravljanja ljudskim resursima, kao i na neophodnost intenzivnog razvoja internog sistema kontrole. Imajući u vidu rast kompleksnosti poslova osiguranja i tehnika upravljanja rizicima u budućnosti, nameće se potreba za afirmisanjem procesa nadzora osiguranja, koji zahtijeva visoko kvalifikovani kadar za kvalitetno obavljanje predmetnih aktivnosti. Ukazujući na činjenicu da efikasno upravljanje i kontrola osiguravača mogu doprinijeti smanjenju njihove izloženosti operativnom riziku solventnost II, takođe, potencira ulogu i odgovornost koju imaju članovi uprave osiguravajućih kompanija.



Grafik br. 4: Uloga menadžmenta osiguravajućih kompanija prema projektu Solventnost II (prema: Sterzynski M., Dhaene J. 2006., p. 10)

Treći stub projekta Solventnost II je dizajniran u namjeri da se poveća transparentnost i dostupnost informacija svim tržišnim učesnicima, odnosno u cilju učvršćivanja mehanizama tržišta. Ovim stubom je predviđeno uvođenje novih računovodstvenih standarda zasnovanih na tzv. fer vrijednosti i podržanih tržišno orijentisanim procjenama kapitala, čime će se steći potpunija slika o stanju solventnosti osiguravača, a time i poboljšati zaštita kako osiguranika tako i akcionara.

Kao što je ranije napomenuto, EU nastoji da ubrza proces integracije na tržištu osiguranja usvajanjem nove zakonodavne procedure - tzv. Lamfalussy procedure za razvoj Direktive Solventnosti II i budućih projekata. Predmetna procedura, prvobitno namijenjena za tržište hartija od vrijednosti, je razvijena od strane Evropskog savjeta za tržište osiguranja. Prema poslednjem zvaničnom izvještaju, Evropska komisija planira da objavi okvir pomenute direktive u drugoj polovini 2007. godine. Očekuje se da bi primjena projekta Solventnost II mogla otpočeti od 2010. godine, nakon usvajanja predloga nove Direktive EU i izrade detaljnog uputstva za njenu primjenu.



Grafik br. 5: Vremenski pregled planiranih aktivnosti na projektu Solventnost II

4. Zaključak

Privredni subjekti koji žele da posluju na tržištu osiguranja EU moraju ispuniti uslove utvrđene Direktivama EU kojima se reguliše djelatnost osiguranja i propisuju zahtjevi obezbjeđenja minimalne solventnosti osiguravajućih kompanija. Aktualna regulativa solventnosti osiguravajućih kompanija na teritoriji EU je bazirana na izračunavanju i održavanju minimalnog iznosa margine solventnosti, koja treba da omogući stalnu kontrolu i praćenje funkcionalnog odnosa između potrebnog kapitala i preuzetih rizika.

Nasuprot postojećim modelima za određivanje margine solventnosti shodno projektu *Solventnost I*, prilikom obračuna minimalnog zahtjevanog kapitala i zahtjevanog solventnog kapitala prema projektu Solventnost II uzimaju se u obzir svi rizici sa kojima se suočava osiguravajuća kompanija na tržištu, što ukazuje na činjenicu da propisani iznos kapitala reflektuje kako rizik osiguranja, tako i kreditni rizik, rizik poslovanja, tržišni rizik i rizik likvidnosti. Dakle, namjera je da se formiranjem ovih graničnih vrijednosti i njihovom procjenom za mnogo kraće periode, obezbijedi veći stepen zaštite osiguranika i drugih korisnika osiguranja od neočekivanih gubitaka. Solventnost II, po ugledu na Basel II, omogućava osiguravačima da kapital potreban za obezbjeđivanje solventnosti procjenjuju sami, koristeći interne modele koji odražavaju poseban profil rizika kompanije.

Literatura

- Barać, I. (2002), „Nadzor i kontrola društava za osiguranje”, www.bosna-re.com
- IAIS (2002), „Principles on Capital Adequacy and Solvency”, Tokyo, Januar.
- IAIS (1997), „Principles of Insurance Supervision”, Basel, Septembar.
- Jauković, L. (2007), „Metode određivanja margine solventnosti osiguravajućih kompanija”, magistarski rad, Podgorica: Ekonomski fakultet.
- Kaščelan, V. (2006), “On Solvency Measurement of Insurance Companies in Montenegro”, Konferencija Euro XXI, Island.
- Kaščelan, V., Jauković L. (2006), „Metode određivanja margine solventnosti osiguravajućih kompanija”, *Preduzetnička ekonomija*, Vol. XI, br. 12, ss. 148-162.
- Sterzynski, M., Dhaene, J., „Solvency II: changes within the European single insurance market”, *workpaper*, april 2006.
- Sterzynski, M. (2003), „Single Insurance Market”, *Belgian Actuarial Bulletin*.
www.insure.com

THE NEW SOLVENCY REGULATION FOR INSURANCE
COMPANIES IN EU - THE SOLVENCY II PROJECT-

Conclusion

Economic entities that have intention to operate in EU insurance market, have to fulfill requests of the EU Directives that regulate insurance undertakings and prescribe required capital for providing solvency minimum of the insurance companies. Current solvency framework in EU member countries is based on the calculation and maintenance of the minimum solvency margin, which should enable permanent control and following-up functional relation between the required capital and undertaken risks.

Contrary to the existing solvency margin approach of the Solvency I Directive, pursuant to the Solvency II project the minimum capital requirement and the solvency capital requirement will represent a capital covering all risks that the companies in the market are exposed to, which indicate that capital requirements will reflect not only underwriting risk, but also credit risk, operational risk, market risk and liquidity risk. Therefore, by forming the MCR and SCR as the marginal values and by their estimation for much shorter period, the intention is to provide the higher protection level for policyholders and other beneficiaries against unexpected losses. Solvency II, following Basel II, will allow insurance companies to calculate solvency required capital (SCR) using internal models that reflect the risk profil of the company.